

**MITRAL KLAPIN YETISHMOVCHILIGI ZAMONAVIY
DIAGNOSTIKA VA DAVOLASHDAGI INNOVATSION YONDASHUVLAR**

Saidova Ayna

Temiz iqtisodiyot va servis universiteti talabasi

Kattaboyeva Muhayyo Nurmuhammad qizi

Termiz Iqtisodiyot va Servis Universiteti,

Tibbiyot fakulteti, Terapevtik fanlar kafedrası O‘zbekiston

E-mail: muhayyo_kattaboyeva@tues.uz

mnkattaboyeva@gmail.com

ORCID: 0009-0005-7146-1255

Tel.: +998 91 589 93 07

Annotatsiya: Ushbu maqolada mitral klapan yetishmovchiligi (MKY) patogenezining zamonaviy tushunchalari, kasallik etiologiyasining o‘zgarishi va erta tashxislashning dolzarb masalalari yoritilgan. Tadqiqotda ExoKGning yangi usullari (3D va Strain) hamda yurak MRTsining diagnostik ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, maqolada kardioxirurgiyadagi "klapani saqlab qolish" (valve repair) tamoyillari va minimal invaziv texnologiyalarning (MitraClip) an'anaviy operatsiyalardan afzalliklari ko‘rib chiqilgan. Profilaktika choralarining yurak yetishmovchiligi xavfini kamaytirishdagi o‘rni alohida ta'kidlangan.

Kalit so‘zlar: Mitral klapan yetishmovchiligi, regurgitatsiya, ExoKG, plastik operatsiya, MitraClip, profilaktika.

**НЕДОСТАТОЧНОСТЬ МИТРАЛЬНОГО КЛАПАНА: СОВРЕМЕННЫЕ
ПОДХОДЫ К ДИАГНОСТИКЕ И ИННОВАЦИИ В ЛЕЧЕНИИ.**

Аннотация: В статье рассматриваются современные представления о патогенезе митральной недостаточности (МН), трансформация этиологических факторов и

актуальные вопросы ранней диагностики. Проанализирована диагностическая значимость новых методов ЭхоКГ (3D и Strain) и МРТ сердца. Обсуждаются принципы «сохранения клапана» (реконструктивная пластика) в кардиохирургии и преимущества минимально инвазивных технологий (MitraClip) перед традиционными вмешательствами. Особое внимание уделено роли мер профилактики в снижении риска развития сердечной недостаточности.

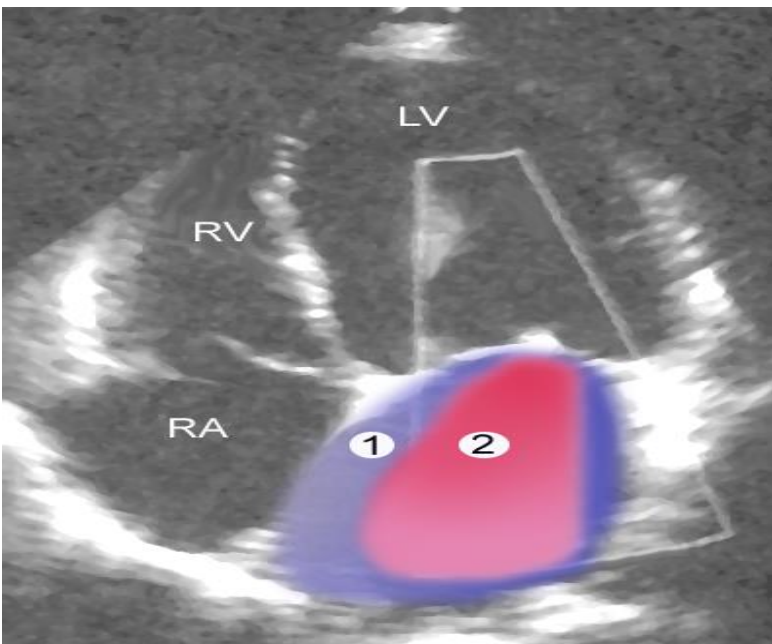
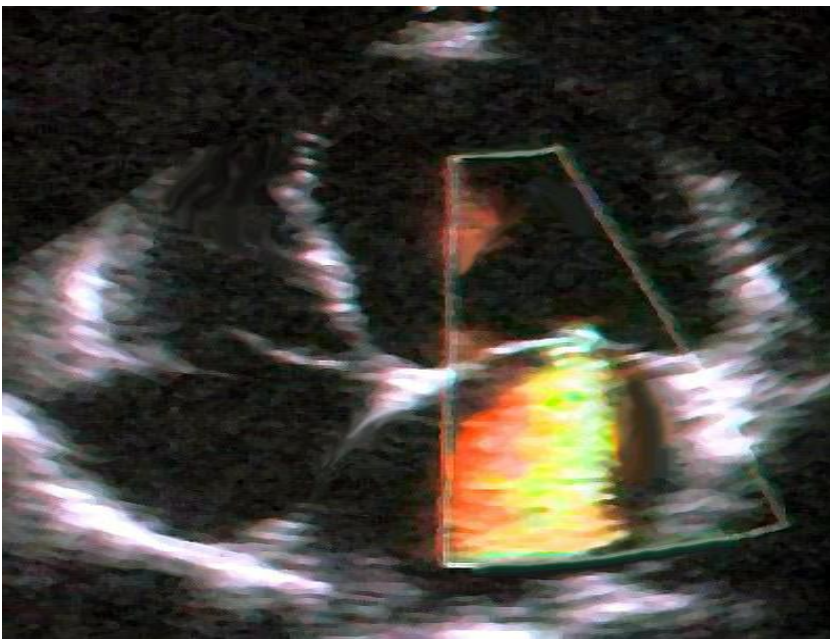
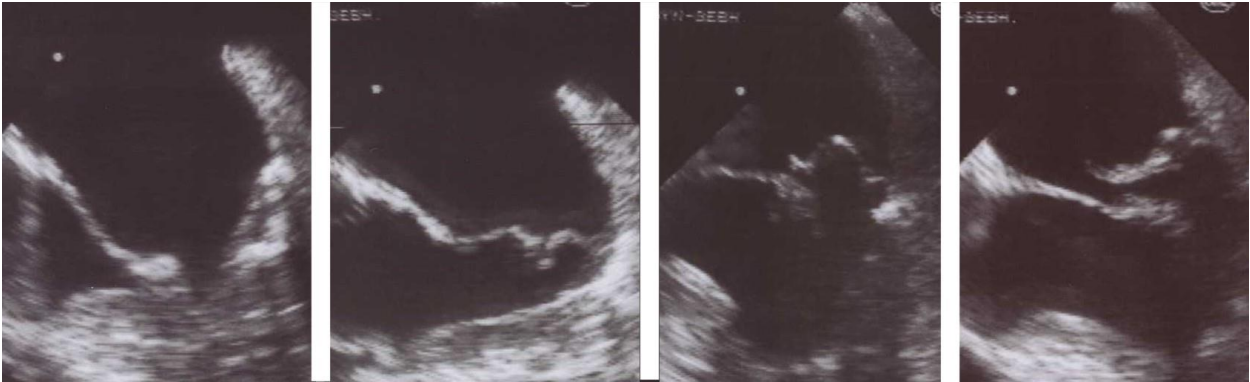
Ключевые слова: Митральная недостаточность, регургитация, ЭхоКГ, пластика клапана, MitraClip, профилактика

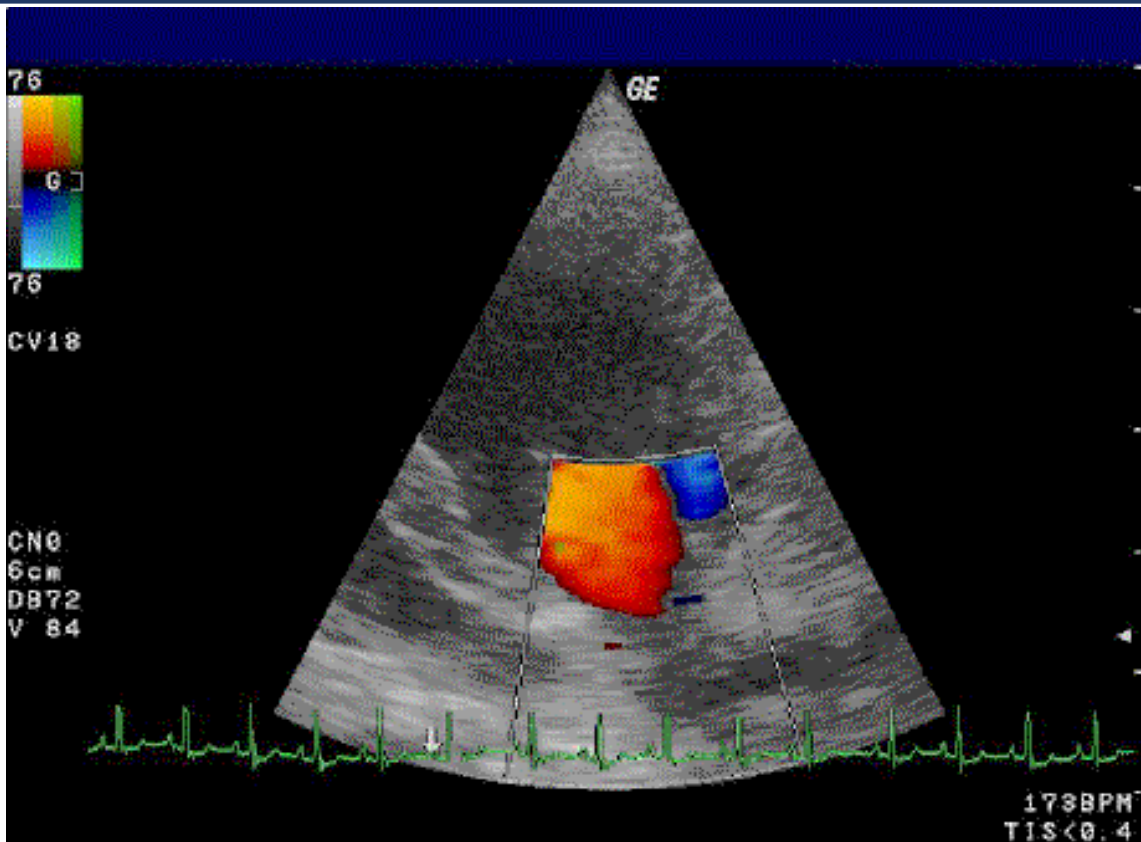
MITRAL REGURGITATION: MODERN DIAGNOSTIC APPROACHES AND INNOVATIONS IN TREATMENT.

Abstract: This article highlights modern concepts of mitral regurgitation (MR) pathogenesis, the transformation of its etiology, and pressing issues in early diagnosis. The diagnostic significance of advanced echocardiography (3D and Strain) and cardiac MRI is analyzed. The study discusses "valve-sparing" principles in cardiac surgery and the advantages of minimally invasive technologies (e.g., MitraClip) over conventional surgery. Special emphasis is placed on the role of preventive measures in reducing the risk of heart failure.

Keywords: Mitral regurgitation, valve repair, echocardiography, MitraClip, minimally invasive surgery, prevention.

Populyatsiyaning qarishi: Dunyo bo‘ylab kishilar yoshi ulg‘aygani sayin, degenerativ (yosh bilan bog‘liq) MKY ko‘rsatkichi geometrik progressiyada oshya Mitral etishmovchilik- yurak qopqog‘i kasalligining bir shakli bo‘lib, unda mitral qopqoq yetarli emas va yurak qonni pompalasa, to‘g‘ri yopilmaydi. Bu qonning orqaga g‘ayritabiiy oqishi – chap qorincha qisqarganda, chap qorinchadan mitral qopqoq orqali chap atriumga regurjitatsiya. Mitral etishmovchilik yurak qopqog‘i kasalliklarining eng keng tarqalgan shaklidir. Mitral etishmovchilik bu chap qorincha qisqarganda chap qorinchadan mitral qopqoq orqali va chap atriumga qonning orqaga qarab oqishi, natijada chap qo‘ltiqqa tarqaladigan sistolik shovqin. Mitral regurgitatsiya patofiziologiyasi kasallik jarayonining uch bosqichga bo‘linishi mumkin: o‘tkir bosqich, surunkali, kompensatsiyalangan faza va surunkali dekompensatsiyalangan faza.

Mitral klapan kasalligini davolash usullari

Davolash usuli kasallikning og'irligi, turi va bemorning umumiy sog'lig'iga bog'liq. Usullar dorilar bilan davolashdan tortib murakkab jarrohlik amaliyotlarigacha bo'lishi mumkin.

1. Dorilar:

Diuretiklar: O'pka yoki oyoqlarda suyuqlik to'planishini kamaytiradi.

Beta-blokatorlar yoki kalsiy kanali blokatorlari: Yurak urish tezligini boshqaradi.

Antikoagulyantlar: Qon ivishining oldini oladi, ayniqsa bo'lmachalar fibrillyatsiyasi bo'lsa.

ACE ingibitorlari yoki ARB lar: Yurak yetishmovchiligi bo'lganda yurakka tushadigan yukni kamaytiradi.

Dorilar alomatlarni yengillashtirishi mumkin, ammo kasallikni butunlay davolay olmaydi.

2. Mitral klapani ta'mirlash:

Klapanni saqlab qolish mumkin bo'lsa, eng afzal usul hisoblanadi.

Usullar qatoriga annuloplastika (halqa qo'yish), klapen bargchalarini qayta shakllantirish yoki xordalarni almashtirish kiradi.

Ochiq yurak jarrohligi yoki minimal invaziv usullar bilan bajarilishi mumkin.

3. Mitral klapanni almashtirish:)Agar ta'mirlashning iloji bo'lmasa, tavsiya etiladi. Variantlarga mexanik klapenlar (umrbod qon suyultiruvchi dorilarni qabul qilishni talab qiladi) va biologik klapenlar kiradi.

4. Transkateter mitral klapen muolajalari:

Yuqori xavfli bemorlar uchun jarrohliksiz usullar, masalan, MitraClip, kateter orqali klapanni ta'mirlashda qo'llanilishi mumkin.

Xulosa

Mitral klapen yetishmovchiligi (MKY) zamonaviy kardiologiyaning eng murakkab va doimiy o'rganilishni talab etadigan muammolaridan biri bo'lib qolmoqda. O'tkazilgan tahlillar va zamonaviy yondashuvlar quyidagi xulosalarga kelish imkonini beradi: Diagnostik inqilob: An'anaviy ExoKG usullari o'rnini egallayotgan 3D-vizualashtirish va Speckle Tracking (Strain) texnologiyalari kasallikni asimptomatik (belgisiz) bosqichda aniqlash va jarrohlik amaliyotining aniq vaqtini belgilashda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Xirurgik strategiya: Zamonaviy kardioxirurgiyada "klapanni saqlab qolish" (valve repair) tamoyili ustuvor yo'nalishga aylandi. Klapanni protezlashdan ko'ra uni rekonstruksiya qilish bemorlarning hayot sifatini yaxshilaydi va uzoq muddatli omon qolish ko'rsatkichlarini sezilarli darajada oshiradi. Minimal invazivlik: MitraClip kabi kateter orqali bajariladigan muolajalar operatsiya qilish xavfi yuqori bo'lgan va keksa yoshdagi bemorlar uchun "yangi umid" bo'lib, ochiq jarrohlik amaliyotiga munosib muqobil bo'la oladi. Profilaktikaning o'rnini: Texnologiyalar rivojlanishiga qaramay, birlamchi profilaktika — anginani o'z vaqtida davolash va revmatizmning oldini olish — MKYning og'ir shakllari sonini kamaytirishning eng samarali va iqtisodiy foydali usuli bo'lib qolmoqda.

Xulosa qilib aytganda, MKY bilan og'irigan bemorlarni muvaffaqiyatli davolash "Heart Team" yondashuvi, ya'ni kardiolog, kardioxirurg va vizualashtirish bo'yicha mutaxassislarning hamkorligiga asoslanishi lozim. Ushbu integratsiyalashgan yondashuvgina yurak yetishmovchiligi kabi og'ir asoratlarning oldini olish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar / References

Vahanian, A., Beyersdorf, F., Praz, F., et al. (2022). 2021 ESC/EACTS Guidelines for the management of valvular heart disease. *European Heart Journal*, 43(7), 561–632. (Eng asosiy xalqaro qo‘llanma).

Otto, C. M., Nishimura, R. A., Bonow, R. O., et al. (2021). 2020 ACC/AHA Guideline for the Management of Patients With Valvular Heart Disease. *Circulation*, 143(5). (Amerika kardiologiya maktabi tavsiyalari).

Stone, G. W., Lindenfeld, J., Abraham, W. T., et al. (2019). Transcatheter Mitral-Valve Repair in Patients with Heart Failure (COAPT Trial). *New England Journal of Medicine*, 379, 2307-2318. (MitraClip texnologiyasi bo‘yicha eng mashhur tadqiqot).

Zoghbi, W. A., Adams, D., Bonow, R. O., et al. (2017). Recommendations for Noninvasive Evaluation of Native Valvular Regurgitation. *Journal of the American Society of Echocardiography*. (Diagnostika va ExoKG bo‘yicha asosiy manba).

Kardiologiya: Milliy qo‘llanma. (2021). Toshkent. (O‘zbekistonlik olimlar tahriri ostidagi darslik va qo‘llanmalar).

Abidov, A. M., va boshqalar. (2020). Yurak orttirilgan nuqsonlari diagnostikasi va xirurgik davolash tamoyillari. O‘quv-uslubiy qo‘llanma. (Mahalliy klinik tajribani aks ettirish uchun).

Enriquez-Sarano, M., et al. (2019). Mitral Regurgitation: Natural History and Determinants of Outcome. *Nature Reviews Cardiology*.